Illés Ilona

TÓTH ÁRPÁD ISMERETLEN LEVELEI

(Második közlemény.)

16.

[képeslevelezőlap]

P. k. Stary Smokovec [1923 nov. vége]

[Nagyságos
Dr. Mikes Lajos Urnak
Az Est szerkesztősége
Budapest
Rákóczi ut 54.
Hongrie.

Kedves Mikes Bácsi. Már sikerült összekeresni néhány jó tót verset és novellát a rovatába. Most már csak regényt keresek. A viszont látásig üdvözli:

Lestyán.][45]

Kedves Mikes Szerkesztő Ur,
Izgatottan várom Schöpflin regényét a Prágai M. H.-ban.[46] Ilyen izgalmaim vannak.

Hosszabb levél pár napon belül megy. Sokszor üdvözli

Tóth Pádi

17.

Nagyságos
Dr. Mikes Lajos urnak
Budapest.
I. Bors u. 15. I.
F: Tóth Á. Stary Smokovec (Ótátrafüred)
Szanatórium.

Ó-Tátrafüred, Szanatórium
1923, dec. 7.

Kedves jó Szerkesztő Ur,

jól vagyok, közérzet pompás, az orvosok szerint egészségi, illetve betegségi állapotom javul. Mindenképen azt hiszem, hogy a tervezett, összesen két havi, naplopás és tüdőreparáció teljesen elegendő lesz. Itt egyébként tavasz van, sok-sok esővel, nagy adag ködökkel és magányosságokkal, de én szeretem az ilyesmit. Dolgozni nem dolgoztam, első hetekben őrült jól esett az abszolut lustálkodás, de most már mozogni kezd bennem a okvetetlenkedő érzés: csinálni valamit. Nincs kizárva, hogy mielőbb kéziratokat tetszik tőlem kapni.

Furcsa állapot ez, ez az elvágottság az otthoniaktól, emberektől, lapoktól egyaránt. Tessék például elképzelni, hogy itt körülbelül Schöpflin a legnagyobb élő magyar író, akit mindennap körülreklámoz a Prágai Magyar Sonka. Kivüle nem szerepel semmi rendes otthoni magyar név. Ezt tessék is megmondani neki: furcsállom, hogy valamirevaló hazai írótól sohase hoz közleményt a rovata, a pesti szinházi pletykák csaknem intim Pista-szerü bőséggel vonulnak fel a Prágaiban, mig a hazai irodalmi dolgokról, könyvekről, irókról semmi. Legnagyobb lirikus itt Mécs László, akit egyenesen „a jelenkor legkiválóbb magyar lirai költőjének" léptettek elő. Kétségkivül tehetséges ember, dehát azért kérem, mégse ő a legkiválóbb magyar lirikus. Kassán egy pár bócher „Hölgyek albumát" ad ki, versekkel. A hirdetésekben egész csomó pesti név is szerepel, pl. Fodor Józsefé is! Tud erről Fodor? Nekem is irt az egyik „szerkesztő", hogy adjak neki kéziratot, de „honoráriumot nem fizet", — szóval nem adok neki. Hát Fodor? Rólam itt egyébként kutya sem tudja, hogy ugynevezett nevezetes ember volnék;

[45] A címzés és a zárójelben közölt szöveg Lestyán Sándortól, Az Est munkatársától származik, aki ekkor szintén a Tátrában volt. Lestyánról a köv. levél is szól. Ez s főleg a 46. jegyzet adata teszi valószínűvé a levél keltét.

[46] A Prágai Magyar Hírlap 1923. dec. 2-án kezdi közölni Schöpflin Aladár: Kitli János szerencséje c. regényét.

az itteni müvészetrajongó hölgyekkel sikerült elhitetnem, hogy Adolfnak hivnak és Az Est „társaságrovatát" szerkesztem, most is egy öreg grófné költségén üdülök itt.

Most pedig kedves Szerkesztő ur, engedje meg, hogy áttérjek a pénzügyekre, Kaptam 4000 ck-t.[47] Ebből eddig körülbelül a fele elment. Elsőheti számlám 820 ck. volt, a második *650* és sok más kisebb-nagyobb kiadás, nagy borravalók stb. (Részletes számlabemutatás. etc. majd otthon!)

A dolog most ugy áll, hogy itt állok kerek 2000 ck-val. Miközben ez a levelem hazaérkezik, ki kell fizetnem a harmadik heti számlát, ami előreláthatólag ujra 650 ck. lesz, tehát marad még a jövő hétre is pénzem, sőt az azután következőre is, de arra már szükebben, mert mint mondám, borravalókra is kell gondolni (több mint 100 ck hetenként!) s egyéb apróságokra (mosatás stb.). Sürgős volna tehát ujabb pénzküldemény útnakinditása, mert előreláthatólag az első hónap végéig (nov. 18—dec. 18) elmegy a kapott 400 ck. Azért irom meg jóelőre, hogy intézkedni lehessen, mert ugy tudom, lassan mennek ezek a dolgok s nem szeretnék itt „hitelben" lógni. Kérem, kegyeskedjék illetékes jóakaróimnál eljárni, hogy szives beleegyezésükkel az ügy nyélbeüthető legyen. Előre is hálás köszönet és kézcsók jóságáért és jóságukért.

Miklós főszerkesztő Urnak és Sebestyén igazgató Urnak külön is irtam, a pénzügyek állását azonban csak Önnel közlöm, mint atyai főgondnokságviselőmmel s mégegyszer nagyon kérem, hogy a „megtisztelő" bizalomért ne haragudjon, hanem a legmegfelelőbb megoldást kegyeskedjék kieszközölni a főszerkesztő és igazgató Uraknál. Mindenkinek sok üdvözlet,

igaz hivüktől:

Tóth Árpádtól

Minélelőbb Salusinszky szerkesztő Urnak is küldök egy rendes levelet. Előre bocsánatot kérek, ha unalmas lesz, de itt őrült nehéz érdekes dolgokat összehalászni, Lestyán a megmondhatója. A legutolsó „érdekesség" itt az volt, hogy ő tombolán elnyerte az összes szanatóriumi vendégek apropénzét! Móricz Zsigmond tudja, hogy minden cikkét utánközli a Bécsi Magyar, bombasztikus garnirungok hozzáadásával?[48]

18.

Borítékon:
Nagyságos
Dr. Mikes Lajos Urnak
Budapest.
Rákóczi ut 54. Az Est.
F: Tóth Á. Stary Smokovec (Ótátrafüred). Szanatórium.

Ótátraf. 1923, dec. 17.

Kedves jó Szerkesztő Ur,

— utolsó percben küldöm (nagy kinnal készült s csak most lett kész(?) [sic!] a verset,[49] használja fel tetszése szerint. Levelet most nem irok mellé kifogytam az időből. Csak ennyit: Lőrinc megjött, a pénzt átadta, hálás köszönet! Legközelebbi bő levélben egyebekről. Addig is kérem, hogy Annus idejuthatását kegyeskedjék lehetőleg megkönnyíteni. Nagy szeretettel üdvözli Önt és az egész Az Estet hivük

Tóth.

Sajtóhibák kijavítását nagyon kérem!

[47] Ck = cseh korona.

[48] A Bécsi Magyar Újság 1923. nov. 6-i, nov. 27-i és dec. 6-i száma hozott e levelet megelőzően közleményeket Móricztól.

[49—50] A vers *Este a kilátón* címmel Az Est 1923. dec. 25-i, karácsonyi számában jelent meg, (ótátrafüred) jelzéssel.

19.

Nagyságos
Dr, Mikes Lajos urnak
Budapest.
Rákóczi ut. 54. Az Est.
F: Tóth Á. Stary Smokovec.
(Ótátrafüred) Szanatórium.

Ótátrafüred, 1923, dec. 28.

Kedves jó Mikes apám és mentorom,

— először is köszönöm, hogy beküldött gyenge versezetemet oly megtisztelő honóriumra és megtisztelőbb elhelyezésre méltatta,[50] (Annus referált) igyekszem jobb dolgozatokkal mielőbb rászolgálni elismerésére. Az is nagyon jólesett, hogy a fizetésem olyan szépen felemelték. Ebben bizonyára Salusinszky szerkesztő Urnak és Önnek is oroszlánrésze van, fogadják gyermeki kézcsókomat. Egyáltalán, mindenképpen fogadják hálámat; igazán szégyellem, hogy még mindig itt lógok s Önök a szerkesztői szobában helyettem is izzadnak. (Kemény Simon[51] nem szid a helyettesités miatt? Nagyon sokszor gondolok rá és szeretném megkérni, hogy ne haragudjon rám: ha hazamegyek, minden kéziratot kiragadok a kezeügyéből. Addig is sokszor üdvözlöm.)

A dolog egyébként ugy áll velem, hogy amint ma Miklós főszerkesztő Urnak is jelentettem, az itteni orvosok kurameghosszabbitást kivánnak tőlem, a főorvos szerint „még legalább két hónapot", amiből azonban, azt hiszem, egyet le lehetne alkudni. Fel akarnak hizlalni 70 kilóig (most 64 vagyok) s teljesen be akarják szüntetni a köhögési ingerek jelentkezését. Még mindig öt órát fekszem és mindenféle fürdőket, kvarcot, meszet, arzént stb. csinálnak végig velem. Kérdés tehát, hogy Az Est belemegy-e abba, hogy jan. 20-ika után is költsem a pénzét és lopjam legértékesebb munkatársai munkaerejét? Kegyeskedjenek ezt megtanácskozni és sürgősen értesíteni. Én egyébként jól érzem magam, eddigi kurám is nagyon sokat lenditett rajtam s ha muszáj, minden vonakodó érzés nélkül szivesen zónázok haza. A főorvos ugyan „visszaeséssel" ijeszt, meg hogy egy kis „foltozás" még nem gyógyulás, viszont azonban tudom, hogy annyi tenger pénzt, amennyit eddig belémöltek és amennyit még további kurázásom felemésztene, nem érek meg. Tehát kérem, kegyeskedjenek dönteni.

A pénzügyekről röviden a következőkben referálok: (otthon majd, mint már többször jeleztem, beterjesztem az itteni részletes számlákat) Itt egy-egy napom, minden lehetőt beleszámitva, átlagban 120 cseh koronába kerül. Jelenlegi pénzállományom 2400 cseh korona. Ebből, ha 20-ika körül kellene hazamennem, még fizetnem kéne legalább három heti számlát, borravalókat és utiköltséget. Ha a heti számlát és borravalót kereken 800 koronába veszem, (ujabban kb. ennyibe kell vennem) akkor a jan. 1-, 8- és 15-én esedékes fizetésekkel éppen elfogyna a pénzem, s 15-én, az utolsó számlát kifizetve, mennem kellene, de már utiköltségem nem volna. Azonkívül búcsúzásul az alorvosnak is illik adni 3—400 koronát. Vagyis, azesetre is, ha jan. 15-én haza kellene mennem, kapnom kell még Az Esttől kb. 1000 koronát, vagy 1500-at. Nagyon szépen kérem tehát sorsom kegyes intézőit, hogy ehhez képest, amint t. i. hazautazásom vagy továbbmaradásom mellett döntenek, sziveskedjenek a kellő mennyiségü pénzt valamilyen módon hozzámjuttatni. Tudom, hogy ez huzavonával jár, komplikált átutalással, azért irom meg jóeleve.

Kegyes döntésüket és intézkedésüket mielőbb várom, egyben pedig mindnyájuknak, az egész Estnek a legboldogabb ujévet kivánom. Nagyon kiváncsi volnék Az Est Hármaskönyvére.[52] Nem lehetne (s talán ugyanakkor a tavalyiból is) két-két példányt valahogy Bécsen át ideküldetni? Nagyban emelné a tekintélyemet az orvosok előtt!

Sok üdvözlet az egész Mikes-családnak!

Igaz hivük
Tóth Árpád.

[51] Kemény Simon, író, költő, újságíró, ekkor segédszerkesztő Az Estnél. 1945. január 27-én halt meg, a nyilasok ölték meg.

[52] Az általa szerkesztett és ekkoriban megjelent 1924-es Hármaskönyvről van szó. A megelőző évi Hármaskönyv, amely a sorozat első darabja volt, lexikonszerü kiadvány.

20.

Ótátrafüred. 1924, jan. 30.

Kedves jó Szerkesztő Ur,

— itt küldök egy költeményt,[53] expressz, talán még idejében odaér. Persze az utolsó pillanatig kotlottam ezen is. Remélem, most már sürübben irhatok s pár hét mulva már otthon! Jól vagyok, csak a napokban furcsa malőr ért, levágódtam a lépcsőn s bevertem a homlokom, ugyhogy pillanat alatt elöntött a vér. A fejem most is dagadt és kötés alatt van, de agyrázkódás, ugy látszik, nem történt, mert a mellékelt vers megirásától eltekintve, egészen normális vagyok. A pénzt hálás köszönettel megkaptam. Maupassant kellő tempóban készül,[54] febr. közepe körül megyek haza. Addig is mindenkinek kezeit csókolom s maradok lekötelezett hivük és hatvanhat kilós szolgájuk:

Tóth Árpád

A versszedés korrekturáját kegyeskedjék szerk. ur végezni; előre is hálásan köszönöm!

21.

[fényképes-levelezőlap]
Nagyságos
Dr. Mikes Lajos urnak
Budapest.
Rákóczi ut. 54. Az Est. Szerk.

Stary Smokovec. 1924. II/6.

Kedves Szerkesztő Urak,

az egész redakciót szivből üdvözlöm. Tizedike körül megyek haza, ha a hóvihar enged. Itt t. i. napok óta orkán dühöng s a vonatokkal sok baj van. Minden jókat, a viszontlátásig is, hivüktől

Tóthtól.

22.

Borítékon:
Dr. Mikes Lajos Urnak
Budapest.
Rákóczi ut. 54.
Az Est szerkesztőségében.
F: Tóth Árpád Novy Smokovec. (Szontagh-szanatórium).

Ujtátrafüred, 1924. aug. 16.

Kedves jó Szerk. Ur!

Itt a vers, csak el ne késsen![55] Nagy kinnal, utolsó percre készült el. Itt minden szép és jó, nagyszerü a pihenés, hiztam is. Az otthoniakat, a szerkesztő urakat, mindenkit, sokszor és szeretettel üdvözlöm és üdvözlök. Ha lehet, hamarosan letörlesztem a többi verset is.

Szerkesztő ur igaz hive:

Tóth.

[53] A *Rozskenyér* c. vers (ótátrafüred, 1924 jan.) jelzésse , Az Est 1924. febr. 10-i számában jelent meg.
[54] A Miss Harriet fordításáról van szó.
[55] A levél szombaton kelt, s valóban elkésett. A vers *Karthágó kövein* címmel csak a következő vasárnapi számban, 1924. aug. 24-én jött Az Est-ben.

23.

Nagyságos
Dr. Mikes Lajos urnak
Budapest.
Rákóczi ut. 54.
Az Est szerkesztőségében.

Novy Smokovec — Ujtátrafüred,
1925. jan. 4.

Kedves jó Szerkesztő Ur,

hát itt volnék. A start rossz volt. Alig értem ide, a havon elvágódtam és nem tudtam magamtól felkelni, a keresztcsontom ma is fáj még kissé. Némi hülés is ért, lázas voltam, azért is irok megkésve.
Az orvosi vizsgálat kedvezőnek mondható: tüdőm térképvonalai nagyjában a régiek, szóval megdöbbentő, vagy fenyegető baj nincs. A legutóbbi vérzés mindenesetre mementó és kéthavi hanyattfekvés indokolt a havasi levegőn. A hozott pénz egy hóra körülbelül futja, ha nem is tulságos bőven. A második hónapra, ha megszavaznák, megint csak ennyi kéne, legfeljebb megspriccelve még egy félmillióval, hogy elutazásomkor még flottabbul mozoghassak. Az a megbizható forrás, amely elhitette Önnel, hogy a Tátrában maximum 55 koronából a legfényesebben ki lehet jönni, teljesen rossz forrás, ne tessék többet meríteni belőle. 55 koronáért egyáltalán nem lehet itt még csak egyszerü kosztkvártélyt se kapni. A Grand Hotel egy zugszobájának az ára is, napi penzióval, 85 ck! Hát még a szanatóriumok! A Gámánnál, ahol tavaly voltam, 130 ck a napi Taksa. Itt Novy Smokovecen pedig 100! Nekem persze olcsóbb, de csak baráti alapon kapott engedménnyel. Én 65 ck-t fizetek naponta, mellékköltségekkel, ami persze sok van (első vizit, Röntgen, mosás, 6% kiszolgálás, fürdő, sőt zene, adó stb.) enyhén számitva is felmegyek 80—90-re. Hat millióval estem hanyatt az első nap, (félmillió körül volt a vonat stb.) vagyis 2750 cseh koronával kezdtem itt az életet. Ez az összeg éppen hogy elég egy hóra. Ha tehát feljebbvalóim tanácsa engedélyezi a második hónapot is (amely Szontágh dr. szerint fölöttébb szükséges volna) nagyon kérném, hogy kerek 7 millióért kapható cseh koronákat kegyeskedjenek annakidején Novy-Smokovecba hozzám átutaltatni. Ha viszont nem engedélyeznék a második hónapot, akkor is kell még a hazautazásra annak idején (és egyéb apróbb költségekre, amiket sohse lehet előre pontosan tudni s amelyek elmaradása esetén persze visszavinném a dohányt s tisztelettel visszaadnám) kereken és lehető bőven számítva egy milliónak megfelelő ck.

Egyebekben: most már hál'istennek türhetően vagyok, bár nem járok naponta négyszer kövér és csunya vidéki zsidóasszonyokhoz (azt a megbizható forrást, amelyből ez a pletyka csörgedezett, szintén be kellene szögezni! Én nem is tudom, miféle forrásai vannak Önnek, kedves Doktor Ur! Az hagyján, hogy azt bugyogták, hogy naponta négyszer, bár ez is sok már kérem az én koromban, hanem, hogy az az illető hölgy csunya meg kövér volt! Gondolhatja, kedves Doktor ur, hogy a Forrás itteni ágát nem volt nehéz kinyomoznom. És ilyen asszonyi gügyeségeknek ül fel Ön! Nem szoktam csunya és kövér nőknek udvarolni, ezuttal sem cselekszem. Sőt a Forrásnak sem, bár csinos és fiatal.) Egyelőre szigoruan kurázom. Még csak nem is olvasok. Igyekezni fogok azonban mielőbb verset irni, hogy ne mondja, hogy rossz fiu vagyok, és nem gondolok Önre,
Képzelje, az itteni Források ugy tudták, hogy én Pesten hánytam a vért és csaknem meghaltam tüdővészem uj rohamában. Hullát vártak s ahelyett dalia jött, mert meg kell jegyeznem, hogy pontosan egy kilóval többet hoztam vissza a mérlegre, mint amennyit a nyáron itt magamra szedtem.

Hálás szeretettel, sokszor köszöntöm Kedves Doktor urat és a redakciót is amiért helyettem is dolgoznak, mig én itt lustálkodom. Igaz hivük: Tóth Árpád.

24.

Nagyságos
Dr. Mikes Lajos urnak.
Budapest.
Rákóczi ut. 54. Az Est szerk.
F: Tóth Árpád. Novy Smokovec. (Ujtátrafüred) Dr. Szontagh Szanatórium.

Novy Smokovec, 1925, márc. 19.

Mélyen tisztelt Szerkesztő Ur,

a rend kedvéért jelentem, hogy pár napon belül befejezem itteni kurám és hazautazom. Otthon egy heti átmeneti lustálkodás után elsején annak rendje és módja szerint szomoruan ujra

munkába állok. Szomoruan, mert Szontagh főorvos szerint a betegségem épen most mutat nagyszerüen javuló tendenciát és marha vagyok, hogy hazamegyek, mert most valószinüleg meggyógyulhatnék. Hiztam több mint négy kilót és a zörejeim is szépen visszafejlődtek. Gondoltam-arra, hogy itt valami állást nézek a szanatóriumok körül, de a legnagyobb baj a honosság megszerzésével lenne, ami egyelőre nem volna megoldható, mert a régi idevalósiakat is lépten-nyomon kitessékelik. Természetes, mindezt nem azért irom, mintha keringőre akarnám felhivni az illetékeseket további ittmaradásomra nézve. Szó sincs róla; ilyesmit a legutóbb történtek után nem lehetne elfogadnom, ugyebár? Igy hát Szontagh dr, ama naiv kijelentésére, hogy miért is nem kurázom tovább, holott bizonyára csak rajtam mulik, udvariasan hamiskás mosollyal feleltem, hogy: ja, ja, persze, de már unalmas itt egy kicsit s közben mélabúsan gondoltam ama két millióra, amelyet Nagy Zoltán és Bródy Pali[56] voltak szivesek folyósitani, Az Est nagyszerü munkatársának itteni utolsó heteire és hazautazására. Buta dolog, de az embernek egy kicsit keserü izü az ilyesmi, pláne, ha hozzávesszük, hogy egész rakás magánhivatalnok ligézik itt körülöttem, köztük egész ifju gyakornokocskák is, akik féléveket kuráznak itt vállalataik és betegsegélyzőintézeteik jóvoltából. Most halt meg egy Merényi nevü ujságiró, akiért hat hónapig teljes panziót, három hónapig felet fizetett a Prágai Magyar Hirlap, utóbb a széplaki szanatórium ingyen ápolta. Igaz, hogy ő szegény meghalt, én meg élek, s igy egyelőre mégis némi fórban vagyok. Na, hagyjuk abba ezt a hülye nyafogást, négyszemközt történt ugyebár, nem muszáj szólni róla a nagyfejüeknek, még meg találnak haragudni. A fő az, hogy külsőre ragyogóan nézek ki, nyugodt lelkiismerettel mondhatják, hogy éppen elég volt csekélységemnek a Tátrából; hogy aztán pár hónap mulva megint mi lesz, az egyelőre nem fontos. Csak azon röhögök, hogy Zádor levélben[57] tudakozódik nálam az itteni viszonyokról s nagyban készül felfele.

Még nem tudja, hogy . . . na, de ezt már igazán nem fejezem be. Eddig is, nem tudom, mifenének irtam, legjobb volna széttépni, dehát jólesik kisirnom magam az Ön derék szőrös kebelén, kedves jó Atyámbátyám, aki ellen az ősszel oly botorul pártot ütöttem, holott Ön arrafelé az én igazi barátom. Az nem baj, hogy némely versekről más az Ön véleménye, mint az enyém; nem az a fontos, hogy a jó versek-e a rosszak, vagy a rosszak a jók, hanem hogy szeressék egymást az emberek. Szóval tessék megbocsátani ezt a sok zagyvaságot és egyszerűen csak annyit méltóztassék közölni sorsom bölcs és hatalmas vezérigazgatóival, hogy legalázatosabb szolgájuk hazautazik innét, hogy elsejétől jámbor köhögésével ujra gazdagitsa hirlapirodalmunk Rákóczi ut 54 alatti dus koncertjét. Ne tessék haragudni, hogy egy versikét se irtam, de egész nap mindig kint feküdtem a szabadban és fázott a kezem, azonfelül pedig a mellettem levő verandán mindig fütyült egy aljas német. Kezeiket csókolom mindnyájuknak és a legközelebbi vérköpésig is maradok igaz hivük és legalázatosabb szolgájuk: Tóth Árpád. Mihályfy urat megkértem, hogy küldözze utánam a póstám. A Szabó Dezső lapját legalább csakugyan elküldhette volna. Vagy ő is beállt ellenségeim sorába?

25.

[Mikesnek]

Ujtátrafüred, 1925 dec. 16.

Kedves jó Szerkesztő Ur,

— Salusinszky szerkesztő ur legfelsőbb sürgönyére ijedten megirtam tegnap délután és ma délelőtt a mellékelt verset.[58] Fogadják érdemtelen szolgájuk érdemtelen művét jószívvel és nyomassák ki lehetőleg sajtóhiba nélkül. Szerkesztő ur abbéli fáradozását előre is kézcsókkal köszönöm. Ön ugyan mindjárt versem cimének olvasása után: „Uj tavaszig" stb. közismert tömörségével azt fogja megjegyezni; hogy „szar a faszra, tavaszra", de ez engem mégsem gátol meg abban, hogy változatlan szeretetem kifejezését ne adományozzam Önnek, ama kérésemmel együtt, hogy érdekeimet, amennyire teheti és akarja b. lapjaink vezetőségénél képviselni ne terheltessék. Az Est felől nem a legjobb hireket hallom hazulról, a duplafizetés elmaradásának rémével ijesztgetnek; (hát még)[59] holott ebből kéne kifizetni itteni decemberi számláim (t. i. nem a rémből, hanem a duplafizuból) hát még mi vár rám januárban? Ajaj, mintahogy egy spanyol népdalban énekli itt egy gramofónlemez.

[56] Nagy Zoltán (1884—1945) A Nyugat költője, Tóth Árpád legkedvesebb barátja. Bródy Pál, Tóth Á. barátja, egykori tanítványa. A háború alatt T. Á. Bródy Sándornak, a Magyar—Osztrák szénkartell elnökének fiait Andort és Pált tanitotta. A család segitségével többször nyaralt a Tátrában.

[57] Zádor István, festő és rajzolóművész, aki Az Est 1924-es Hármaskönyvének rajzait és belső cimlapját Pólya Tiborral együtt készítette.

[58] Az *Uj tavaszig, vagy a halálig* c. vers — Ujtátrafüred — jelzéssel, a Magyarország 1925. dec. 25-i, karácsonyi számában jelent meg.

[59]—[60] Az eredetiben áthúzva.

Egyébként megvolnék. Külsőleg viruló egészségnek örvendek, de itt a legsulyosabb esetek is ragyogóan hatnak kivülről, hiznak, pirosodnak és olykor udvarolnak is a betegek, de belülről nagy rohadás folyik, kezeit csókolom. Mindazonáltal azzal biztatnak a doktorok, hogy nagyszerüen javultam, csak türelem! És csak pénz! — mondtam én, amire ők diszkréten mosolyognak, hogy milyen szamár egy ilyen nagy ember, mint én (t. i. a kassai lapok (főleg)[60] mint a Tátra főnevezetességét szoktak kiszerkeszteni hangulat-cikkeik végén), egy ilyen nagy emberről csak természetes, hogy Pestről örömmel kapja a dohányt.

Ha nem lesz másképp, januárra hazamegyek Pestre, félévig majd csak kihuzom megint a legujabb vérköpésig, akkor is ráérek majd megint megijedni.

Maupassant Miss Harrietjét a legrövidesebben meg tetszik [sic!] kapni forditásomban s a Mont-Oriolnak is sorát ejtem utána.[61] Egyében most nem is dolgozom s igy a munka halad. Meg tetszik látni, egészen jó fiu leszek és leszállitom az összes Maupassantokat még tüdővészes elhalálozásom előtt.

Az urakat, Főszerk. Urat. Salusinszky szerk. urat, Kemény szerk. urat és minden jó emberemet igaz szeretettel köszöntöm. Senki se irigyelje itteni fene jó dolgomat; bármely pillanatban hajlandó vagyok elcserélni itteni össz-gyönyöreimet egy fél, de egészséges pájsliért.

Jó ünnepeket kivánok az egész redakciónak s Szerkesztő Ur kezeit igaz tisztelettel csókolom

legalázatosabb ex-kedveltje,
Tóth Árpád,

a leghomályosabb magyar költő.
(T. i. a Röntgen mindkét oldali
nagy homályt állapít meg öregedő tüdőmben.)

26.

Nagyságos
Dr. Mikes Lajos urnak
Budapest
Rákóczi ut. 54. Az Est szerk.
Ajánlva.
F: Tóth Árpád. Novy Smokovec. Palace szanatórium.

1926. jan. 20.

Kedves jó Szerkesztő Ur,

— itt küldöm cikkemet az uj tátrai szanatóriumból, azzal a nagy kéréssel, kegyeskedjék nevemben megkérni a Főszerkesztő Urat és Salusinszky szerkesztő urat, egyezzenek bele a cikk hiánytalan, mielőbbi közlésébe, mégpedig természetesen *Az Est* cimü lapban! Én igyekeztem a cikket szépen megirni, érdekes is, mert a tüdőgyógyitás sebészeti vivmányairól szól, amelyeket még az orvosok se nagyon ismernek. (Épen most néztem át itt egy temesvári orvosi folyóiratot, amely első cikket közöl a *phrenicus*-ról). Orvosi szempontból semmi esetre sincs baklövés a cikkben, ezen a fronton én itt valóságos egyetemi magántanárrá képeztem ki magam.

Ami a cikk reklámoldalát illeti, az ugyebár nem titok? Én igyekeztem izlésesen kidicsérni a szanatóriumot, amely egyébként minden dicséretet megérdemel, mert csakugyan a világ egyik legszebb és legfinomabb helye. A cikket nevemmel fedezem s igy, ha valakit megrovás érhet miatta, elsősorban én lehetnék az illető. De azt hiszem, simán és nyugodtan leadható a cikk, nincs büze.[62]

Ön tudja, feleségem már jelezte, hogy én mit kapok a cikkért. Tessék szépen közölni feletteseimmel *teljes januári számlám fizetése alól felmentést kapok, ha a cikk Az Est-ben megjelenik.* Ez igen szép honorárium és nagyon rámfér, mert mint tudni méltóztatik, igen sulyos anyagi gondok közt végzem itt kurámat, mert adósságra élek idefönt, decemberrel még mindig „jövök", mert a biztosra vett karácsonyi duplafizetés elmaradt s én abból akartam fizetni. A Főszerkesztő Ur azt üzentette ki karácsonykor az előszobába feleségemnek, hogy nem tehet semmit értem. Ezt én természetesen nem veszem rossz néven, elvégre Miklós Andor nekem csak főszerkesztőm és, sajnos, nem mecénásom, tehát csak bizonyos mértékig lehet segítségemre. Viszont, miután igy magamra maradtam (bécsi barátom[63] is udvariasan kitért

[61] A Mont-Oriol fordítása nem készült el.
[62] A levélben említett cikk Phrenicus isten palotájában cimmel Az Est 1926. jan. 30-i számában jelent meg.
[63] Valószinűleg Hatvany Lajosról ír a költő, aki 1916—17-ben többször segitette őt hozzá a tátrai gyógykezeléshez.

azzal, hogy kölcsönökből él s ami pénze van, — ne haragudjak — elsősorban az emigrációra költi, ellenben bármikor szivesen lát hosszabb vendégségre), magamnak kell valahogy segiteni magamon. Ezért irtam a mellékelt cikket s *Az Est* urai, ha már egyebekben nem akarnak tovább a hónom alá nyulni, talán nem teszik lehetetlenné, hogy igy könnyitsem meg legalább egy hónapom szanatóriumi gondjait. Nagy szivességükért, amellyel semmiesetre sem vallanak szégyent, előre is leghálásabb köszönetemet fejezem ki.

Maupassant készül. Feleségem febr. elsején elviszi Önnek az eddigi korrekturákat és ujabb kéziratot. Sajnos, kiderült, hogy még jó sok van hátra ebből a *Miss Harriet*-ből, vagy tiz iv, mert a kötet végén levő rövid novellák ugyan már régen le vannak forditva, de a közbül lévő *Haritage*[64] és más hosszu dolgok még nem készültek el. Elseje körülre azonban kész lesz az egész, annál is inkább, mert most ez a forditás egyetlen pénzforrás-reményem és befejezése után a *Mont Oriol*-ra (februári munkatervem) — ujabb előleget szeretnék felvenni, hogy itt legalább valamit fizethessek.

Egyébként megvagyok, ha nem is tulságosan ragyogó kedvben, kurázom, a februárt még megpróbálom itt kitölteni rozoga tüdőmmel. Verseket is firkálok, öt is van félben, majd elküldöm őket. Idestova lesz már egy rossz kötetre való versem, megpróbálok rá egy megőrült kiadót fogni.

Mindenkinek kezeit csókoltatom, — cikkem korrekturáját kegyeskedjék vállalni, és mégegyszer: egészen szép és érdekes cikk, még vasárnapra is nagyszerü!

Igaz hivük:
Tóth Árpád.

27.

Nagyságos
Dr. Mikes Lajos urnak.
Budapest.
Rákóczi ut. 54. Az Est szerk.
Ajánlva.
F: Tóth Árpád. Novy Smokovec. Palace szanatorium.

1926, jan. 21.

Kedves jó Szerkesztő Ur,

— cikkem végén van egy véletlen gixer: az utolsó kikezdésben *kétszáz* tüdőbeteg mozilátogatóról irok. Ez sok. Igaz, hogy kétszázan is bezsufolódnak jó filmek esetén a moziba, de ezek nem mind tüdőbetegek, mégkevésbé csupa sebészeti műtét-hősök. Kegyeskedjék tehát a tulságosan lendületes (200 számot)[65] „kétszáz" jelzőt, „sok-sok"-ra egyszerüsiteni. Mert a „sok" tényleg igaz, a „kétszáz" meg nem, hazudni pedig még reklámban sem szeretek.

Szivességéért hálás köszönettel
igaz hive:

Tóth Árpád.

28.

Nagyságos
Dr. Mikes Lajos szerkesztő urnak.
Budapest.
Rákóczi ut. 54. Az Est szerkesztője.
F: Tóth Árpád. Novy Smokovec.
Palace szanatórium.

Ujtátrafüred, 1927. márc. 29.

Kedves jó Mikes dr. ur, ugyis, mint atyai barátom és fölöttébb szeretett és tisztelt szerkesztőm,

üdv az olvasónak,

itt küldök egy rossz és hozzá még hosszu verset, amelyet laptöltelékül kegyeskedjék felhasználni, ha jobb dolga nem lesz, az utalványt viszont kegyeskedjék kiszolgáltatni b. nőmnek, aki már várja a pénzt.[66]

[64] L'Héritage, amely a Miss Harriet c. kötetben jelent meg, *Az örökös* címmel, 1927-ben.
[65] Az eredetiben áthúzva.
[66] A Pesti Napló 1927. ápr. 17-én, Húsvétvasárnapján hozta az *Elejtetted a napot* c. verset T. Á.-tól. Valószínűleg erről a versről van szó és nem az Áprilisi capricció-ról, amely 1927. máj. 1-én jött Az Est-ben.

itt szép is volna, jó is volna, csak már maholnap haza kell menni,
nem hiztam, viszont megtudtam, hogy Az Estnél nem számitok,
ez ugy történt, hogy volt itt egy hölgy, Sebestyén igazgató ur rokonságából, nővér vagy sógornő, nem tudom,
Róthnénak hivták,
ennek a hölgynek jelezték, hogy Az Esttől jön ide egy Tóth Árpád nevü ismertebb munkatárs,
— nem ismerem — mondta Róthné,
— és különben is, — folytatta Róthné,
— aki Az Estnél számít, az mind jár az Arnoldhoz, Tóth nevü nem jár, —
ezekután Róthné elutazott és én megérkeztem és ugyanazt a szobát kaptam, amelyikben ő lakott,
minélfogva a cselédség máig is Róth urnak hiv Tóth ur helyett,
és én reggelenkint a fürdőkádban ülve elmerengek, hogy mint Róth megyek vissza Pestre és elkezdek számitani Az Estnél,
egyébként béke velünk,
a többi szerkesztő urakat alázatosan üdvözlöm

és kezeiket csókolom,
igaz hivük

a Tóth-Róth.

29.

[képeslap Novy Smokovecről]
Nagyságos
Dr. Mikes Lajos szerkesztő urnak.
Budapest.
Rákóczi ut. 54.
Az Est szerkesztősége.

Kedves Szerkesztő Ur!
Éljen Aljechin![67] Le az öreg költőkkel!

Üdvözli hive: Tóth Árpád.

Ujtfüred, 27/XII/2.

30.

Budapest, 1928. máj. 22. kedd.

Kedves jó Szerkesztő Ur

— már áldozócsütörtökön erősen meg voltam hülve, az Ábris rózsájának (premierjét)[68] főpróbáját s délután a kritikairást nagy lázak közt kinlódtam végig; másnap pedig csak kinnal, becsületből jelentem meg a fedélzeten, várva, hogy mielőbb hazakerüljek, ágyba.[69] Azóta is lázas vagyok, esténként 38° körül és felett is. És ami a főbaj, a láz valósággal agyonvert. Délelőttönként fentjárok, de csak imbolyogva. Szedem a porokat, rakom a prizniceket, orvosom: Neubauer Pista zsidókórházi alorvos barátom utasitása szerint.[70] Ma délután elvánszorgok a tüdőpápához is, dr. Holló Gyulához, hogy röntgenezzen és kopogtasson át. Szeretnék már holnap (szerdán) visszaállni a munkába, de esetleg még 1—2 nap kényszerü pihenés kell, mert hihetetlenül elgyengültem.
Szives türelmét és elnézését kérem,

tisztelő igaz hive:

Tóth Árpád.

[67] Az Est 1927. dec. 1-i száma közli, hogy Aljekin legyőzte Capablancát, s ezzel sakkvilágbajnokságot nyert. (Buenos-Aires)
[68] Az eredetiben áthúzva.
[69] Ez volt az utolsó színikritikája. Anne Nichols darabjáról írta, amelyet a Főv. Operettszínház mutatott be Heltai fordításában, máj. 18-án. A kritika Az Est-ben jelent meg, május 19-én.
[70] Dr. Neubauer István orvos, Peterdy István néven költő is, Tóth Árpád és Nagy Zoltán közös barátja.

31.

Nagyságos
Dr. Mikes Lajos szerkesztő urnak
Az Est.

Mártonhegy,[71] 1928 jul. eleje. [sic!]

Kedves jó Szerkesztő Ur!

Itt van végre az első hónapra a mintarigmus. Ezt a magyaros formát választottam az eleinte tervezett Anyegin-strófa helyett. Most már, lehetőleg még itt, megirom a többit is, mind ilyen háromszakaszos négysor lesz.[72]

Kilátásba helyezett látogatását igen köszönöm és örülnék neki, de alig hiszek benne. Hallom, rengeteget dolgozik s annak megfelelőbben is szórakozik. Adj' Isten egészségére! És általában szivből kivánok minden jót!

Én még egy-két hétig maradok. Hizni nem hiztam, csontváz maradtam, de köhögésem jelentékenyen enyhült. Szóval jó volt itt.

Kezeit csókolja, igaz hive,
szeretettel:

Tóth Árpád.

Eszterke[73] és Annus nyaralására tervezett akcióját előre is hálásan köszönöm.

[71] Ekkor a Mártonhegyen (XII. ker.) a Tamás utcai szanatóriumban gyógykezelték a költőt.

[72] Az Est következő évi Hármaskönyve számára irandó, a naptári részbe szánt és a hónapokat megéneklő ciklusról van szó, amely azonban csak Májusig készült el. (Tóth Árpád 1928. nov. 7-én meghalt. — Ld. erről KARDOS LÁSZLÓ: Tóth Árpád. Bp. 1955. 251.) A Júniusra készített rigmus töredékes kézirata és az eléjük írt Prológusnak a teljes szövege is előkerült.

[73] Eszterke: leánya, aki 1920. máj. 20-án született.